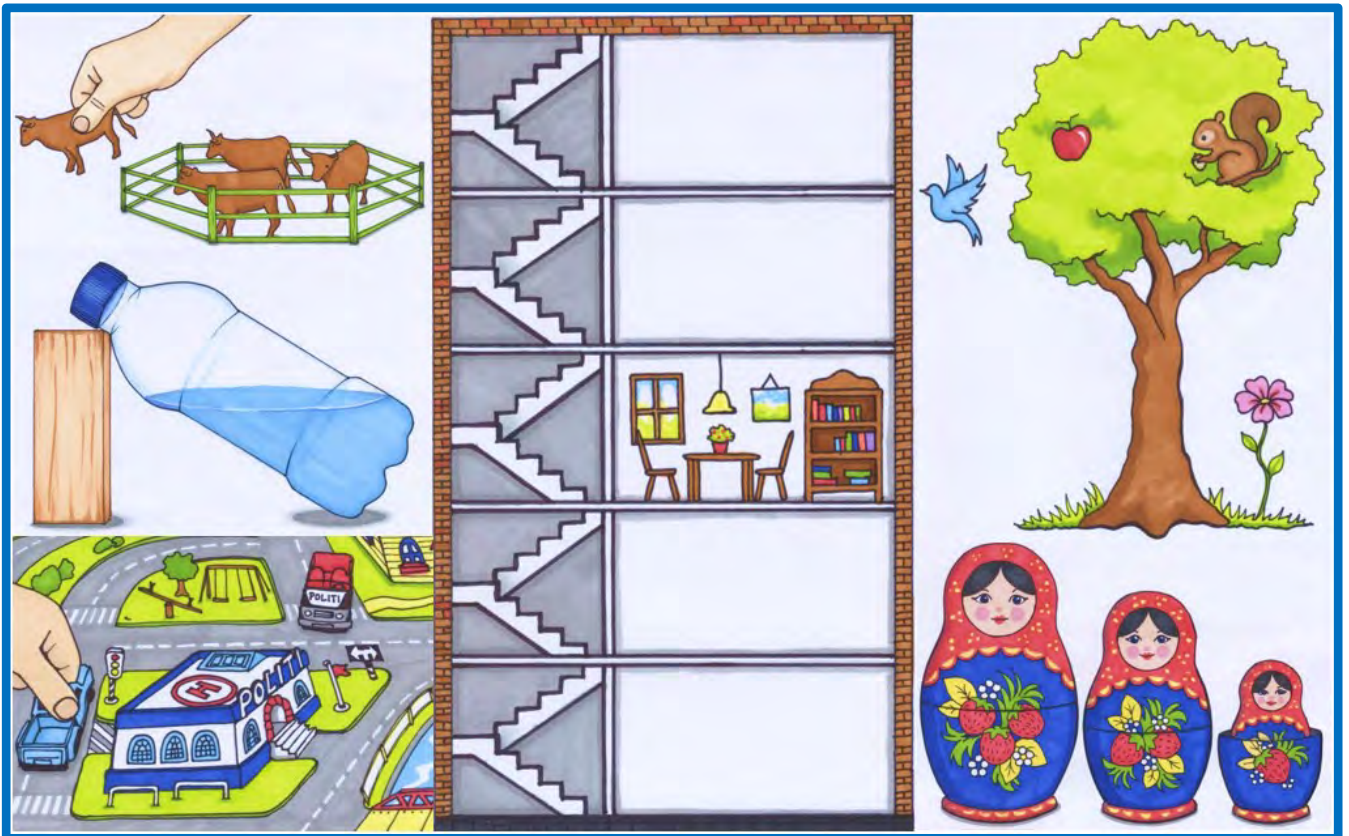

Begrepene mine

Del 2 fasit og instruksjon

Toril Karstad

Fokus kartleggingsmaterieill

Innholdsfortegnelse

Side	Begreper
3	Analytisk koding med tre begreper: form, antall, plass
4	Analytisk koding med tre begreper: form, antall, plass
5	Analytisk koding med tre begreper: form, stilling, antall, retning
6	Analytisk koding med tre begreper: stilling, antall, retning
7	Analytisk koding med tre begreper: form, antall, plass, lik/forskjellig størrelse, retning
8	Mønster
9	Klokka, gjentakning
10	Klokka, gjentakning
11	Brøk (halv, kvart, tredel, åttedel), form
12	Motsetninger
13	Motsetninger
14	Motsetninger og nest
15	Nest: tjukest, tyntest, lengst, kortest, høyest, størst
16	Plass forrest og nest: forrest, først, sist, lengst til venstre/høyre
17	Plass forrest / bakerst til venstre/høyre, nest bakerst til venstre, nest lengst fra
18-19	Mønster
20-24	Individuell kartlegging av begrepskunnskap

Omslagsbilde: Melissa Adèle Popkema. Fordklodeklunkeluler: Wojciech Plonka – Dreamstime. Øvrige fotos: Toril Karstad.

Barneillustratører:

Anne Randi Gran Stensrud
 Benedicte Samira Popkema
 Lydia Madeleine Popkema
 Eline Christin Leed Bauge
 Anna Femine Isaksen
 Ragnhild Flaakenstad
 Karianne Knudsen
 Mia Asmundrud
 Benedicte Kolberg
 Josefine Kolberg
 Anette Flaug
 Elise Isaksen
 Toril Flegstad
 Marie Bentzen
 Miriel Karstad
 Andreas Karstad
 Maria Elise Karstad
 Helga Irene Karstad

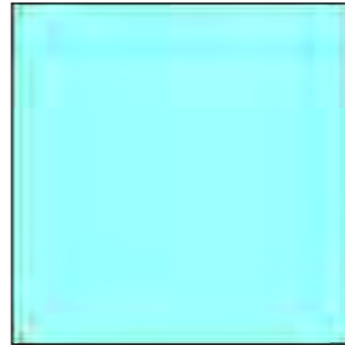
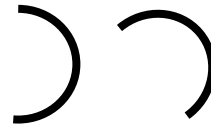

Nå skal du få noen tegneoppgaver. Til hver oppgave er det bilde av en kvadratform. Du får tre beskjeder hver gang. Ikke gjør noe før du har fått alle beskjedene.

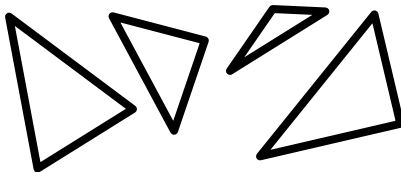
1 Du skal tegne rettlinjede former.
Antallet er tre. Plassen er inni kvadratet:

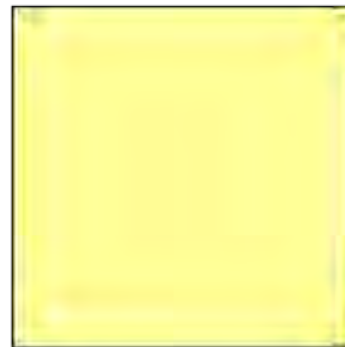
2 Du skal tegne bueformer.
Antallet er to. Plassen er over kvadratet:

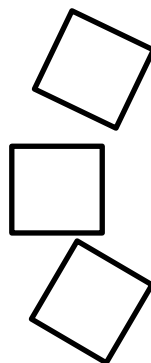
3 Du skal tegne trekantformer.
Antallet er fire. Plassen er under kvadratet:

4 Du skal tegne sirkelrunde former.
Antallet er fem. Plassen er inni kvadratet:

5 Du skal tegne firkantformer. Antallet er tre.
Plassen er til høyre for kvadratet:

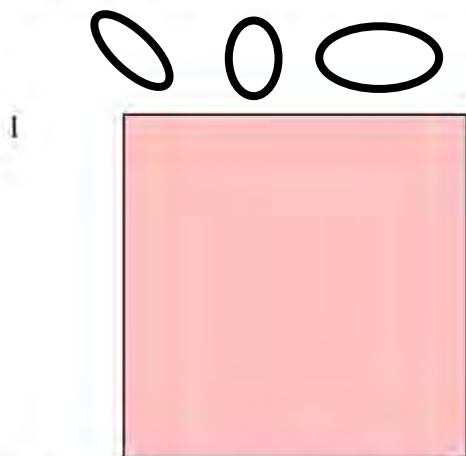

6 Du skal tegne vinkelformer. Antallet er to.
Plassen er under kvadratet:

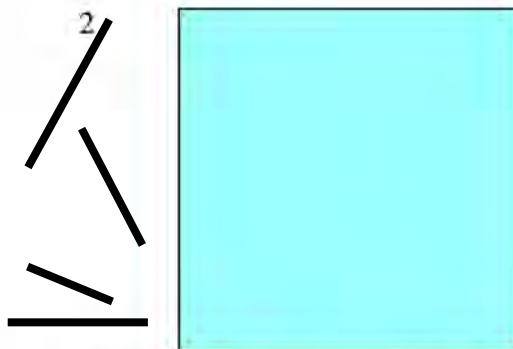

Nå skal du få noen tegneoppgaver. Til hver oppgave er det bilde av en kvadratform. Du får tre beskjeder hver gang. Ikke gjør noe før du har fått alle beskjedene.

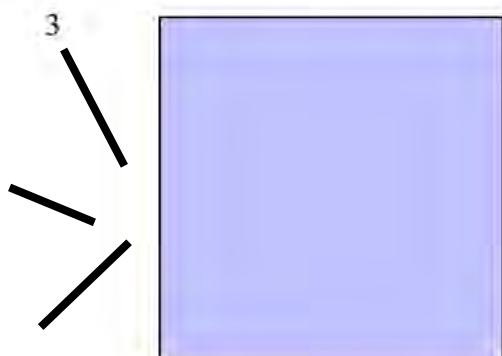
Du skal tegne ovalrunde former. Antallet er tre. Plassen er over kvadratet:

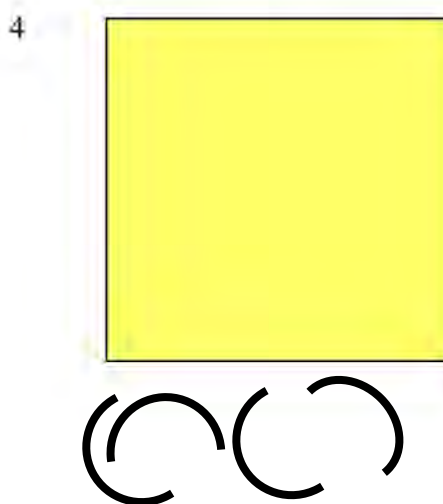
Du skal tegne rettlinjede former. Antallet er fire. Plassen er til venstre for kvadratet:

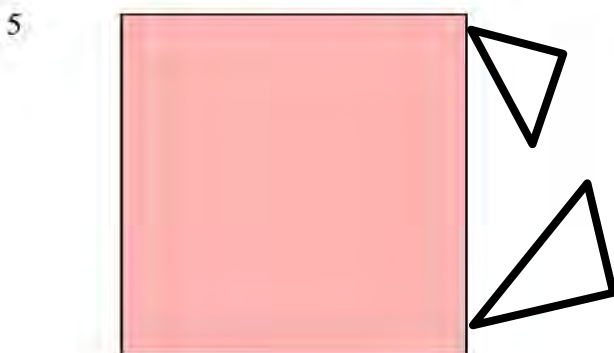
Du skal tegne rettlinjede former. Antallet er tre. Plassen er til høyre for kvadratet:

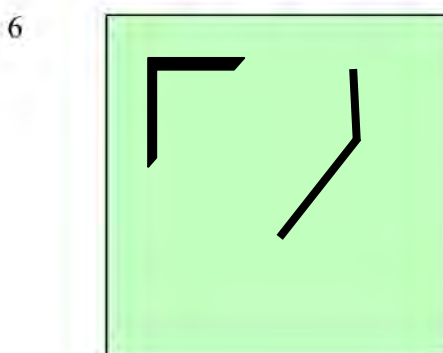
Du skal tegne bueformer. Antallet er fire. Plassen er under kvadratet:

Du skal tegne trekantformer. Antallet er to. Plassen er til høyre for kvadratet:

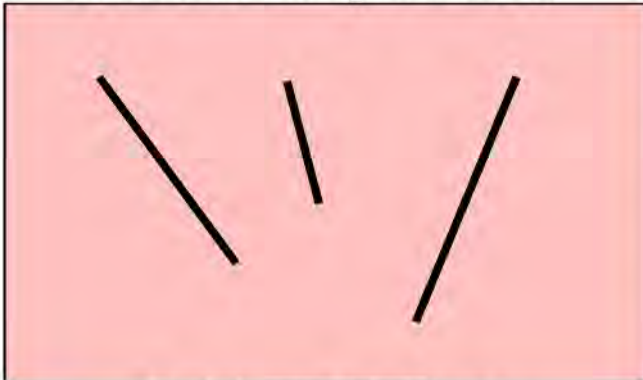

Du skal tegne vinkelformer. Antallet er to. Plassen er inni kvadratet:

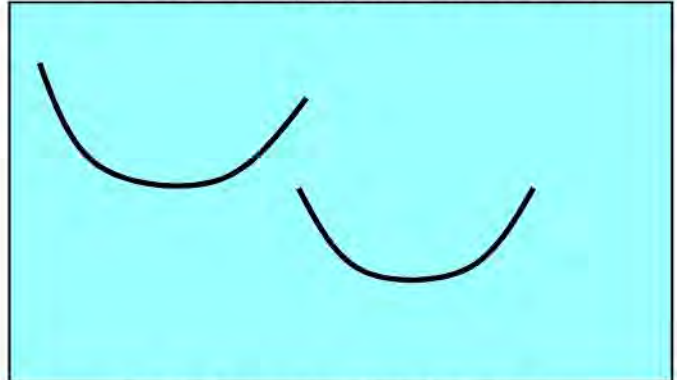

Nå skal du få noen tegneoppgaver. Til hver oppgave er det en rektangelform som du skal tegne inni. Du får tre beskjeder hver gang. Ikke gjør noe før du har fått alle beskjedene.

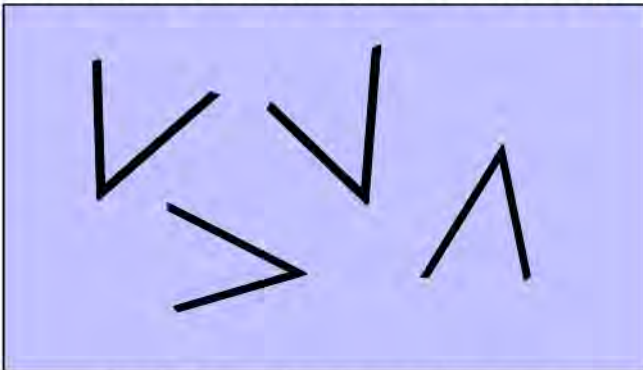
1 Du skal tegne rettelinjede former.
De skal ha skrå stilling. Antallet er tre:

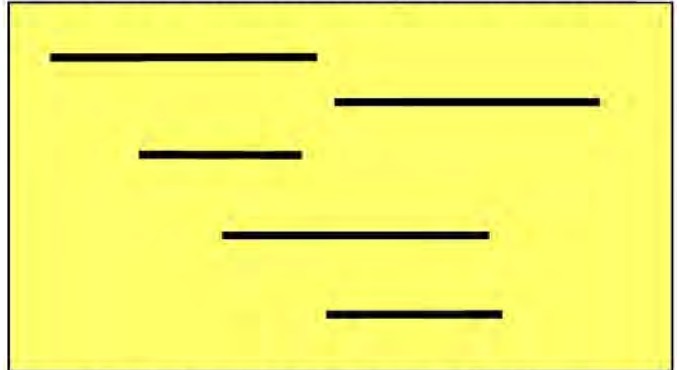
2 Du skal tegne bueformer. Åpningen skal være i retning oppover. Antallet er to:

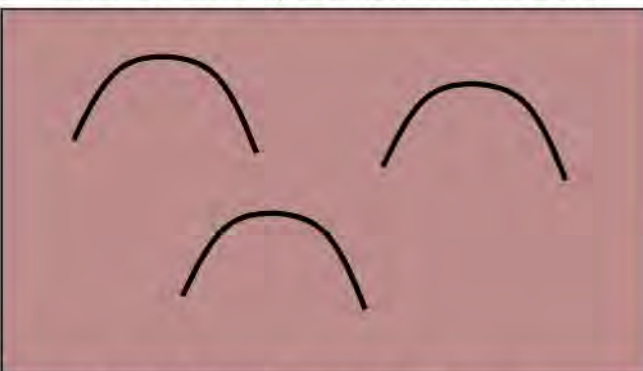
3 Du skal tegne vinkelformer.
Vinklene skal helst være spisse. Antallet er fire:

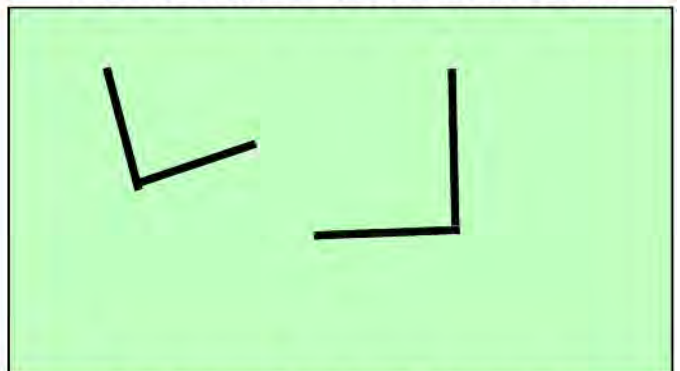
4 Du skal tegne rettelinjede former.
De skal ha vannrett stilling. Antallet er fem:

5 Du skal tegne bueformer. Åpningen skal være i retning nedover. Antallet er tre:

6 Du skal tegne vinkelformer. Vinklene skal helst ha rettvisklet form. Antallet er to:

7 Du skal tegne rettelinjede former.
De skal ha loddrett stilling. Antallet er seks:

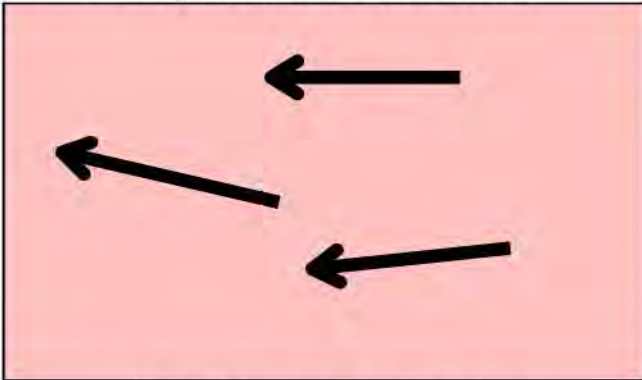

8 Du skal tegne bueformer. Åpningen skal være i retning mot høyre. Antallet er sju:

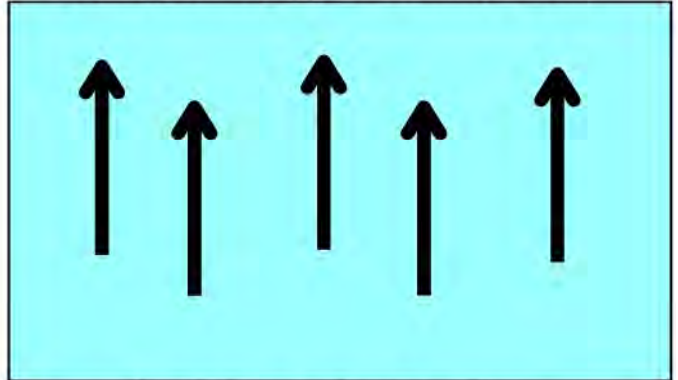

Her ser du en pil: Pilspissen peker i retning mot høyre. Nå skal du få noen tegneoppgaver. Til hver oppgave er det en rektangelform som du skal tegne inni.

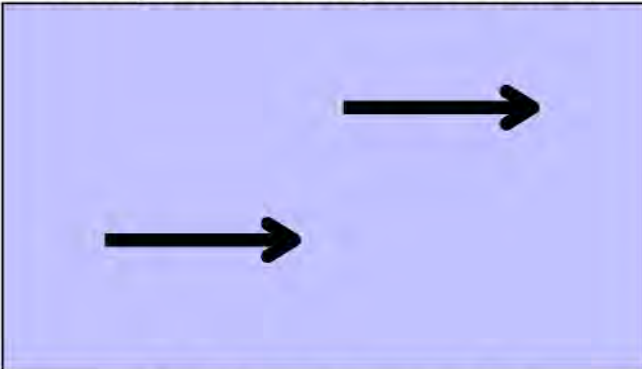
1 Du skal tegne piler som peker i retning mot venstre. Antallet er tre:

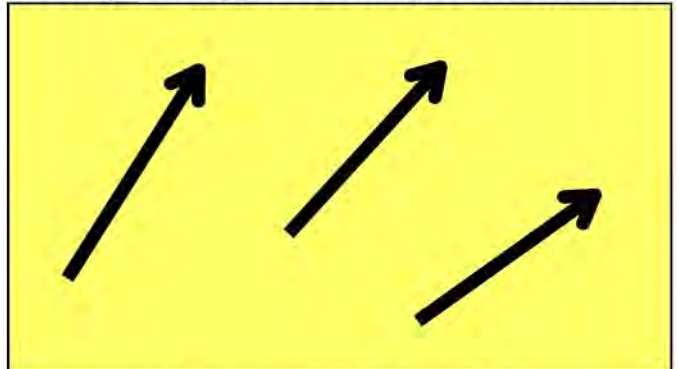
2 Du skal tegne piler som peker i retning loddrett oppover. Antallet er fem:

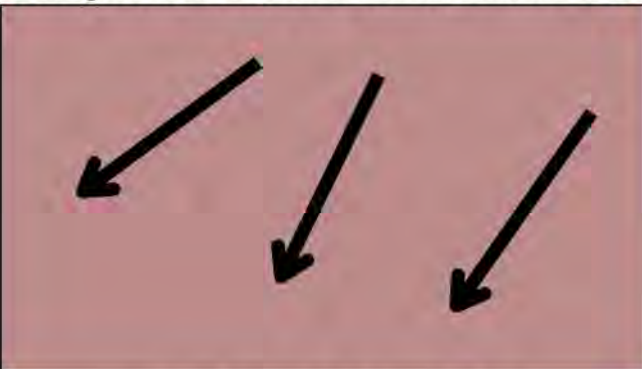
3 Du skal tegne piler som peker i retning vannrett mot høyre. Antallet er to:

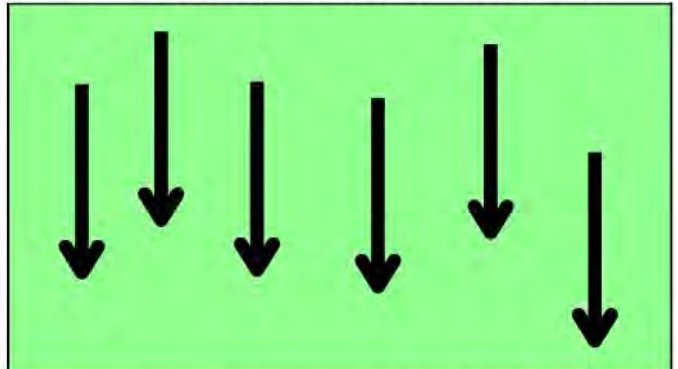
4 Du skal tegne piler som peker i retning skrått oppover mot høyre. Antallet er tre:

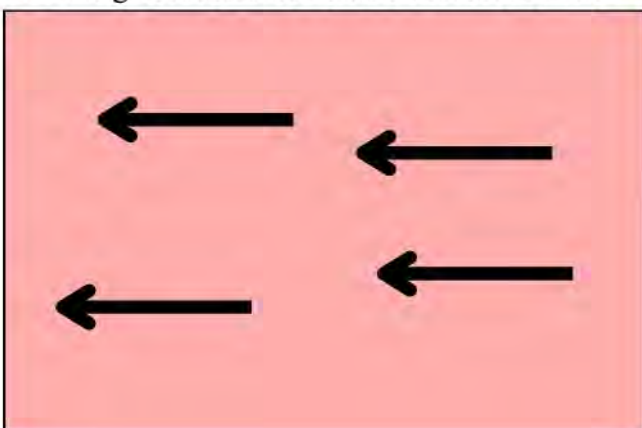
5 Du skal tegne piler som peker i retning skrått nedover mot venstre. Antallet er to:

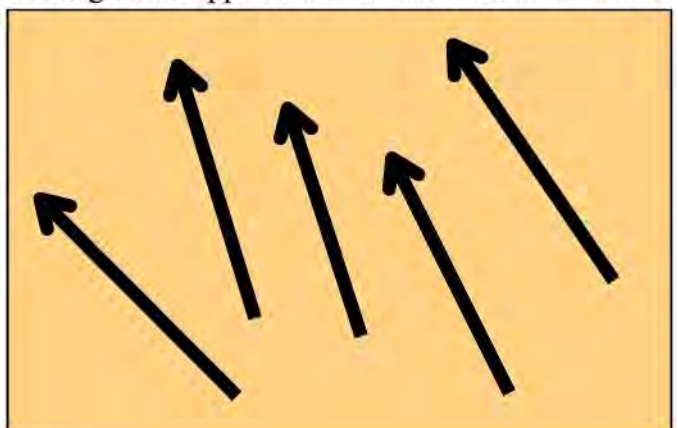
6 Du skal tegne piler som peker i retning loddrett nedover. Antallet er seks:

7 Du skal tegne piler som peker i retning vannrett mot venstre. Antallet er fire:

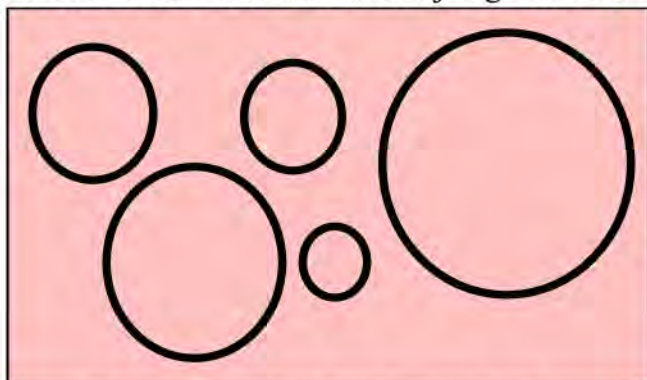

8 Du skal tegne piler som peker i retning skrått oppover mot venstre. Antallet er fem:

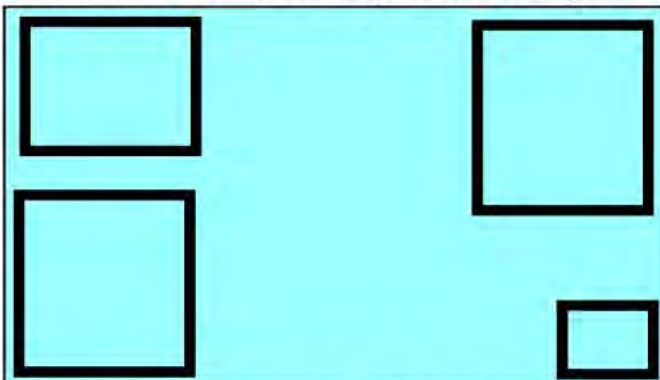

Nå skal du få noen tegneoppgaver. Til hver oppgave er det en rektangelform som du skal tegne inni.

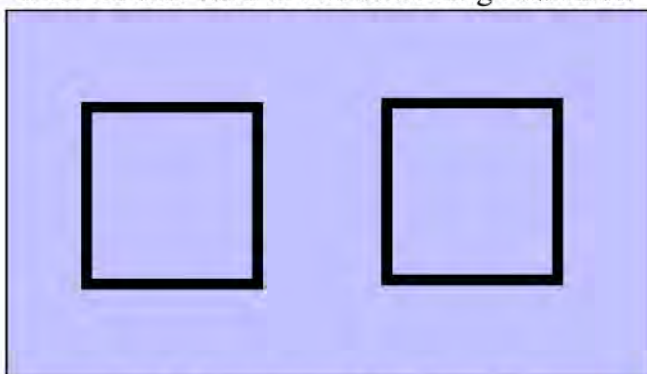
1 Du skal tegne sirkelrunde former. Antallet er fem. Hver sirkel skal ha forskjellig størrelse:

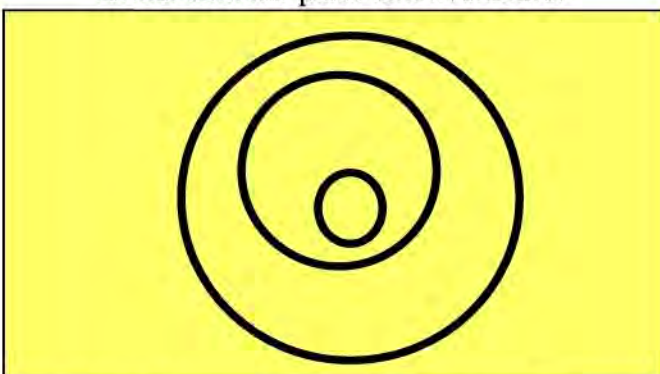
2 Du skal tegne firkantformer. Antallet er fire. Hver firkant skal ha plass inntil et hjørne:

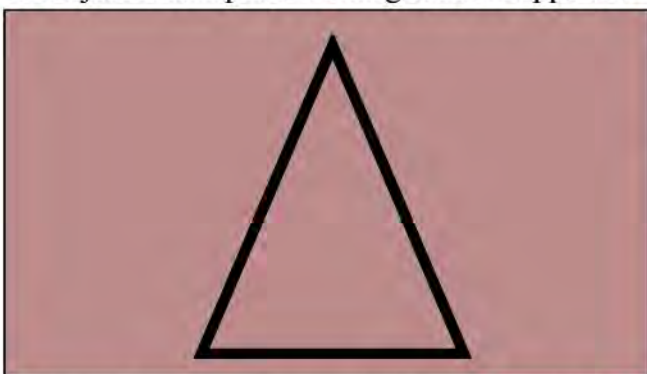
3 Du skal tegne kvadratformer. Antallet er to. De skal være så like som mulig i størrelse:

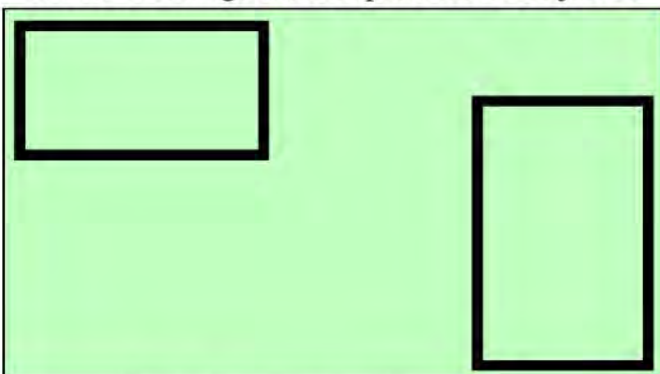
4 Du skal tegne tre sirkelrunde former som har plass inni hverandre:

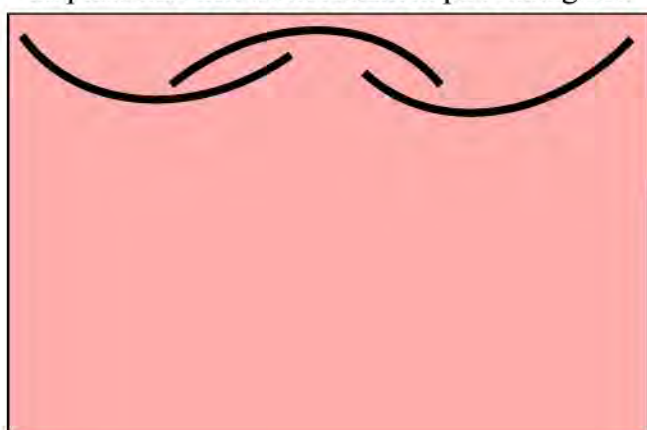
5 Du skal tegne en trekantform. Det ene hjørnet skal peke i retning loddrett oppover:

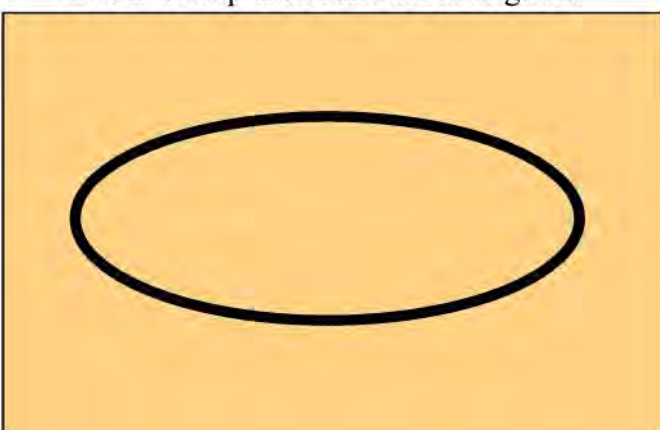
6 Du skal tegne rektangelformer. Antallet er to. Hvert rektangel skal ha plass inntil et hjørne:

7 Du skal tegne bueformer. Antallet er tre. De skal ha plass nær den øverste kanten på rektangelet:

8 Du skal tegne en oval rund form. Den skal ha plass midt inni rektangelet:

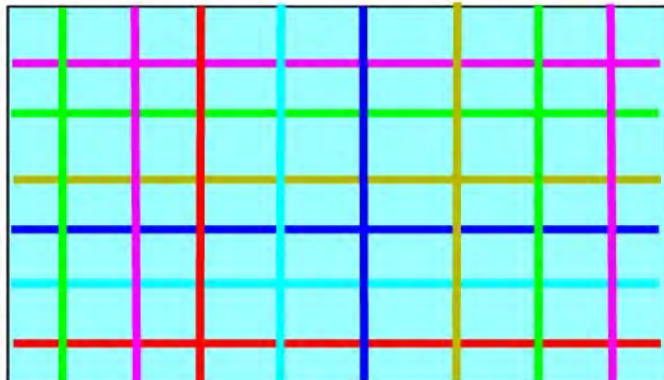

Her ser du noen rektangelformer. Du skal tegne mønstre inni rektangelformene.

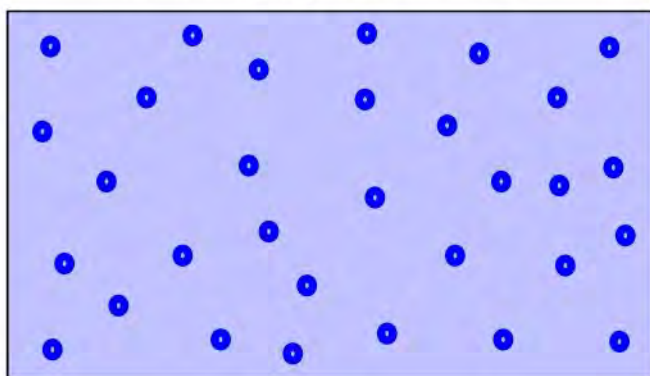
1 Du skal tegne stripete mønster:

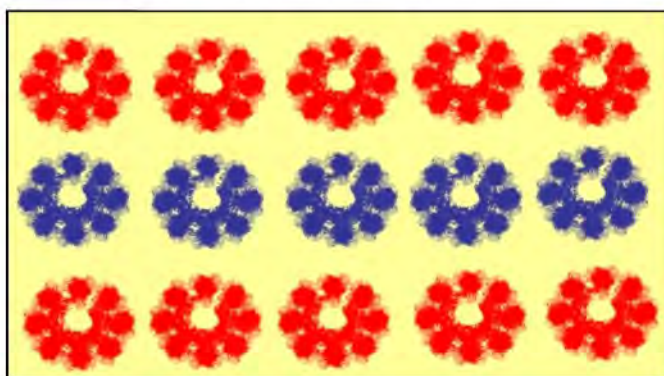
2 Du skal tegne rutete mønster:

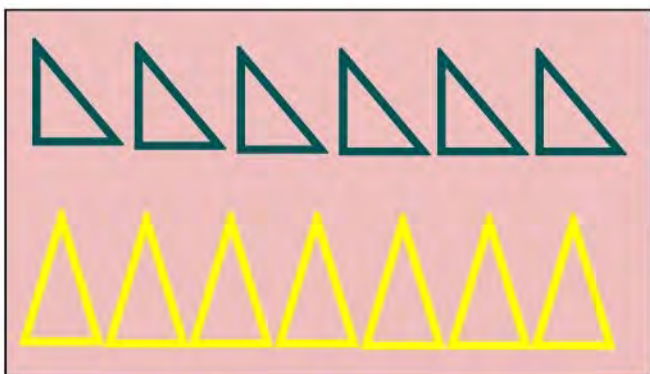
3 Du skal tegne prikkete mønster:

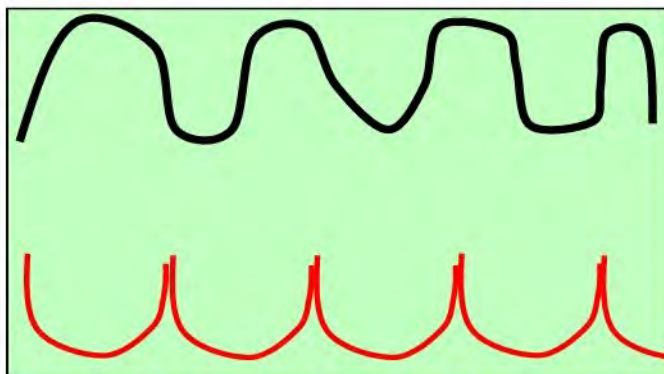
4 Du skal tegne blomstrete mønster:

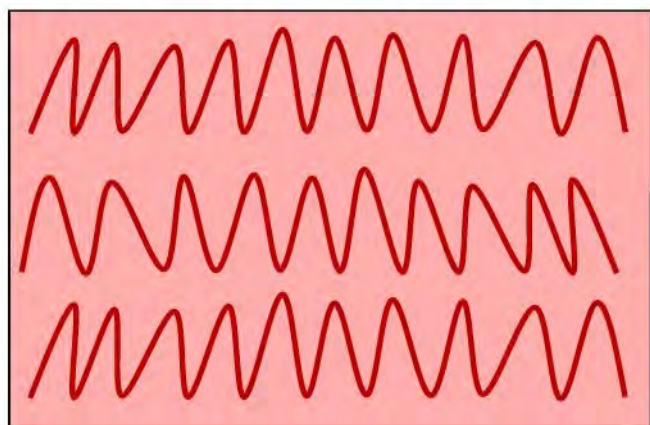
5 Du skal tegne trekantmønster:

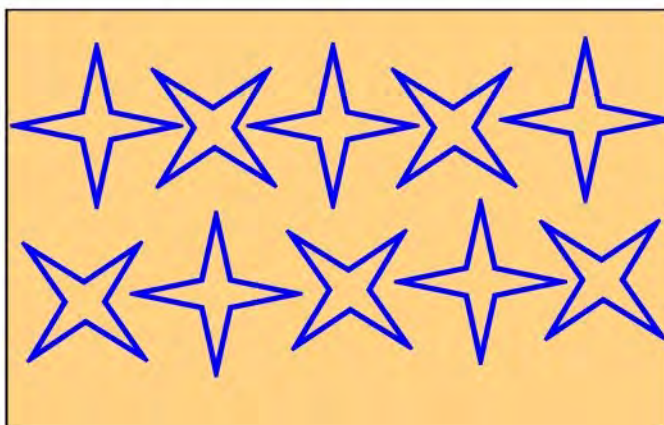
6 Du skal tegne buemønster:

7 Du skal tegne fjelltoppmønster:

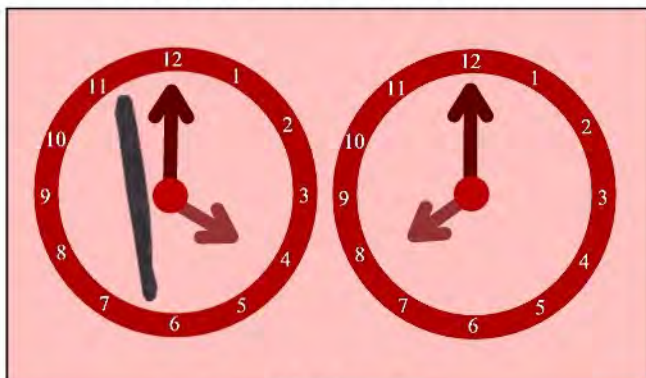

8 Du skal tegne stjernemønster:

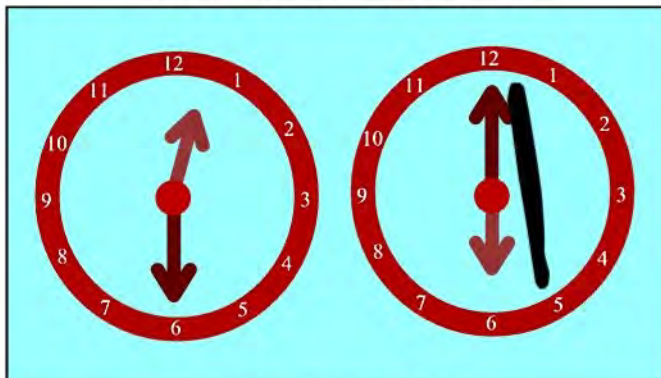

Hvor mange er klokka?

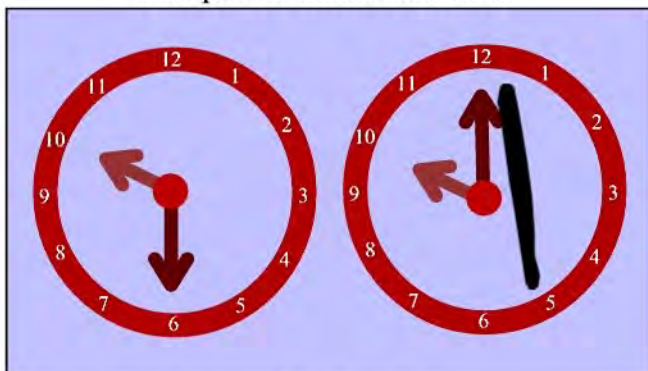
1 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er fire:

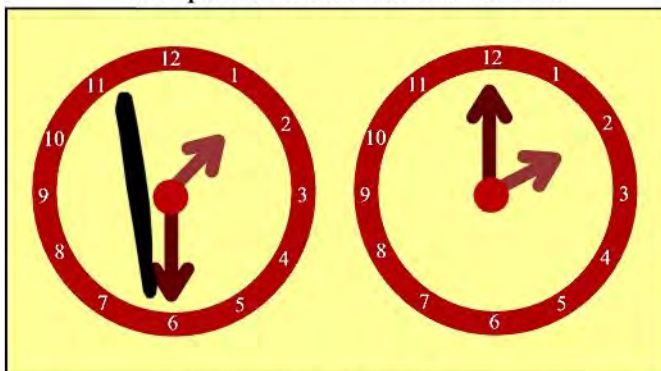
2 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er seks:

3 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er ti:

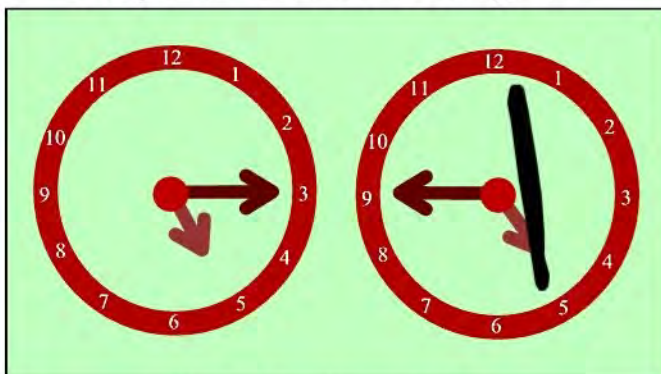
4 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er halv to:

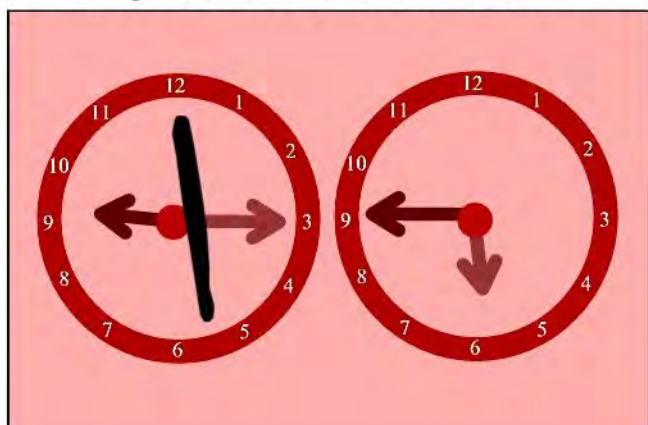
5 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er halv åtte:

6 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er kvart på fem:

7 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er kvart over ni:

8 Her er to klokker. Sett en strek på den klokka som er fem på ti:

Nå skal du få noen tegneoppgaver. Du skal tegne inn storeviseren og lilleviseren, slik at klokka blir riktig.

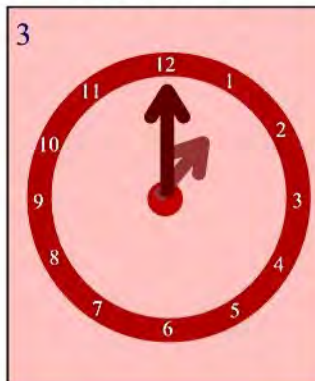
Klokka er tre:

Klokka er sju:

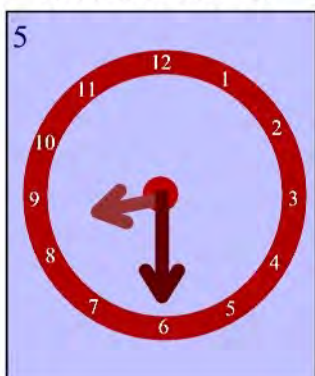
Klokka er ett:

Klokka er fire:

Klokka er halv ni:

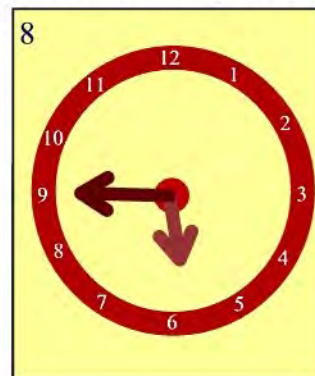
Klokka er halv to:

Klokka er halv fem:

Klokka er kvar på seks:

Klokka er kvart på elleve:

Klokka er kvart over ni:

Klokka er fem på åtte:

Klokka er ti over halv ett:

Klokka er fem over halv to:

Klokka er ti på to:

Klokka er fem over seks:

Klokka er ti på halv to:

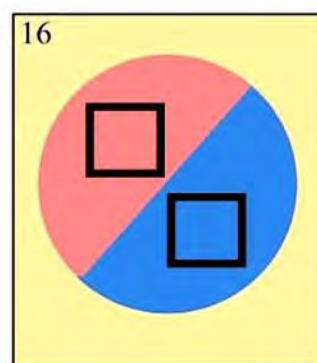
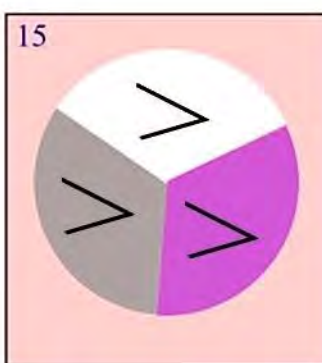
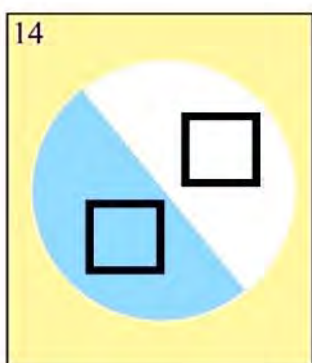
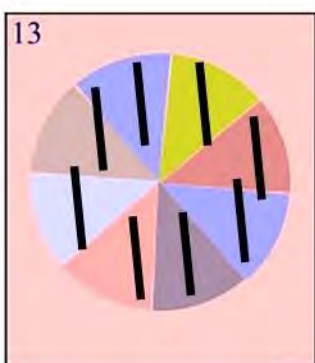
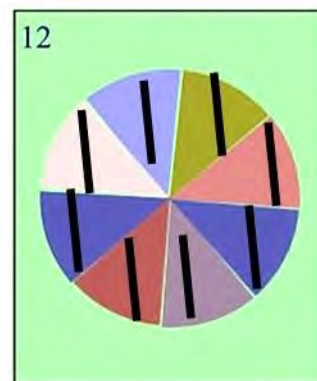
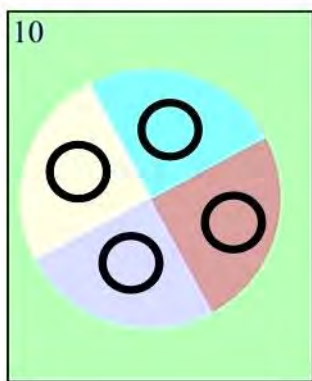
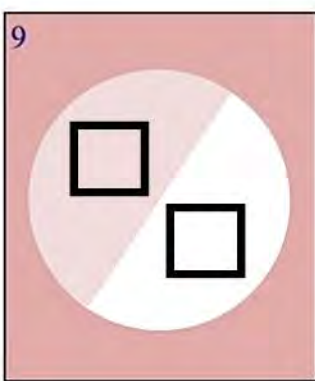
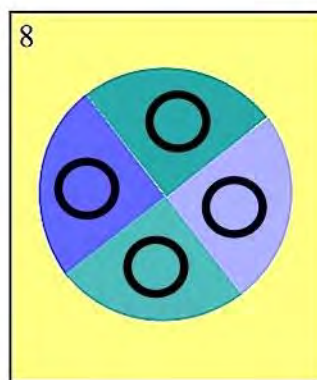
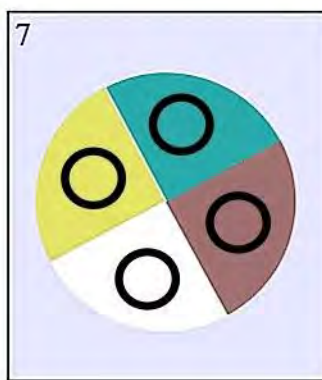
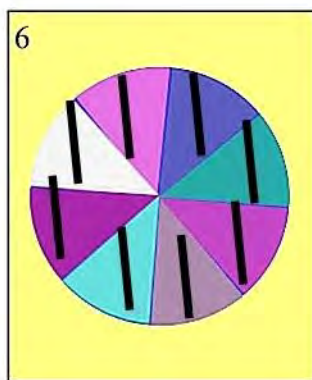
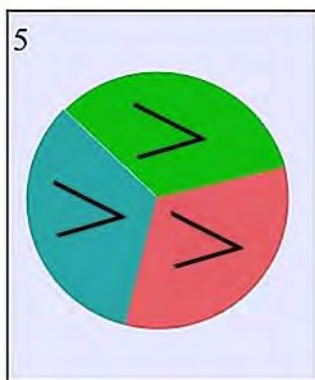
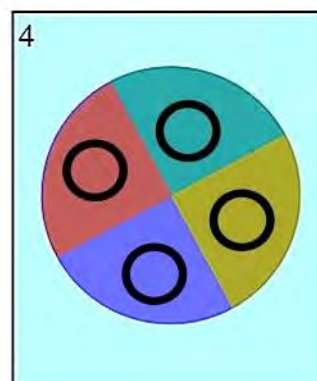
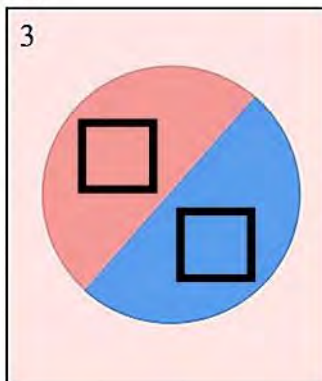
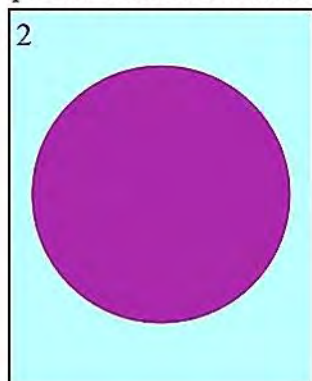
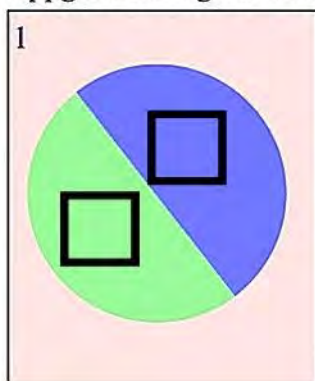
Dere skal få flere oppgaver. Når dere er ferdige med én oppgave, rekker dere opp hånda. Når alle er ferdige, får dere en ny oppgave.

Oppgave 1: Tegn en firkant på alle halve sirkelformer.

Oppgave 2: Tegn en sirkel på alle kvarte (firedels) sirkelformer.

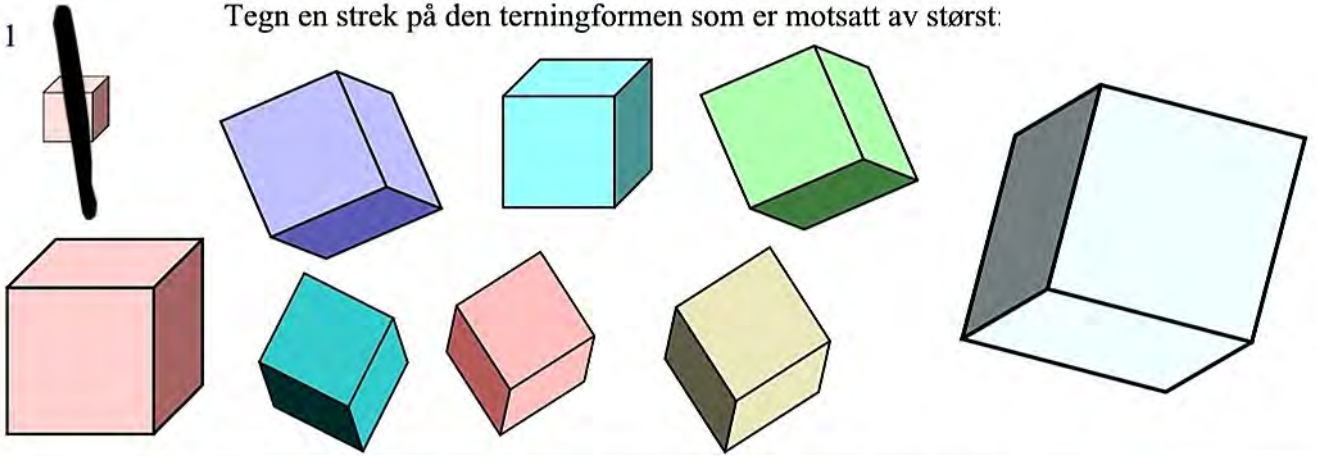
Oppgave 3: Tegn en vinkel på alle tredels sirkelformer.

Oppgave 4: Tegn en strek på alle åttedels sirkelformer.

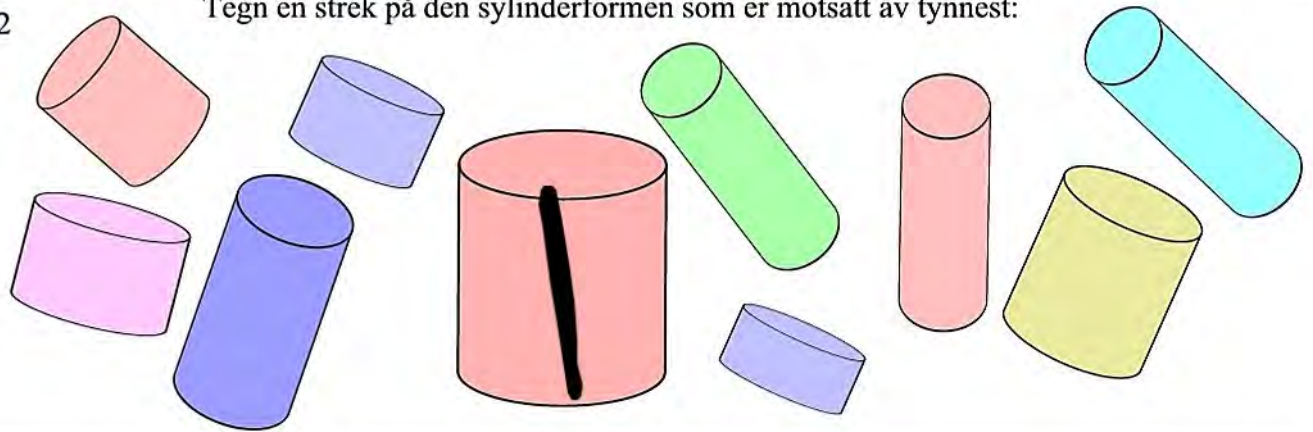
1

Tegn en strek på den terningformen som er motsatt av størst:

2

Tegn en strek på den sylinderveformen som er motsatt av tynnast:

3

Tegn en strek på den pyramideformen som er motsatt av lavest:

4

Tegn en strek på den kuleformen som er motsatt av minst:

5

Tegn en strek på den kjegleformen som er motsatt av smalest:

1 Tegn en strek på den fisken som er motsatt av lengst:

2 Tegn en strek på den fisken som er motsatt av kortest:

3 Tegn en strek på den jenta som er motsatt av høyest:

4 Tegn en strek på den gutten som er motsatt av lavest:

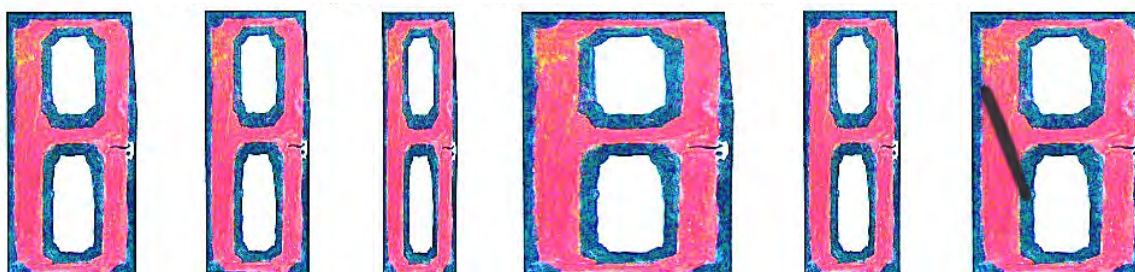
1 Tegn en strek på den genseren som er motsatt av videst:

2 Tegn en strek på den genseren som er motsatt av trangest:

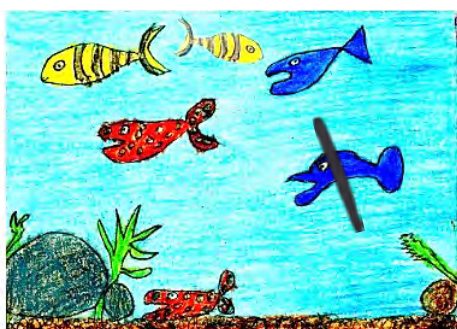
3 Tegn en strek på den døra som er nest bredest:

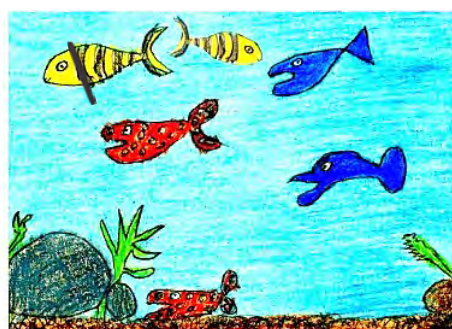
4 Tegn en strek på den kommoden som er nest smalest:

5 Tegn en strek på den fisken som er nest dypest:

6 Tegn en strek på den fisken som er nest grunnest:

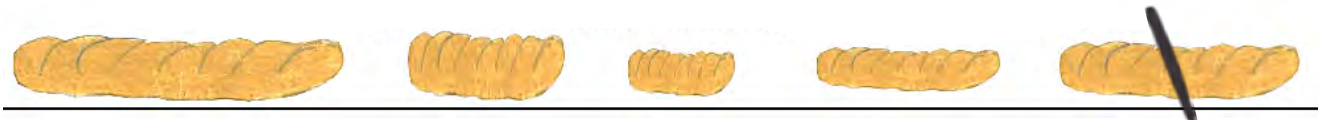
1 Tegn en strek på den tommelen som er nest tjukkest:

2 Tegn en strek på den tommelen som er nest tynnast:

3 Tegn en strek på det brødet som er nest lengst:

4 Tegn en strek på det brødet som er nest kortest:

5 Tegn en strek på den hunden som er nest høyest:

6 Tegn en strek på den hunden som er nest størst:

1 Tegn en strek på det dyret som har plass nest lengst til venstre:

2 Tegn en strek på det barnet som har plass forrest i midten:

3 Tegn en strek på den personen som har plass nest lengst til høyre:

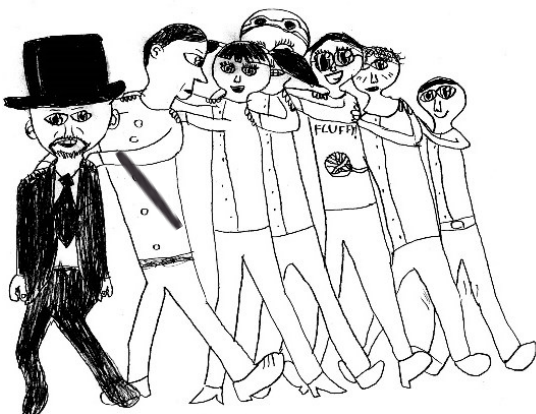
4 Tegn en strek på den personen som har plass nest forrest i rekka:

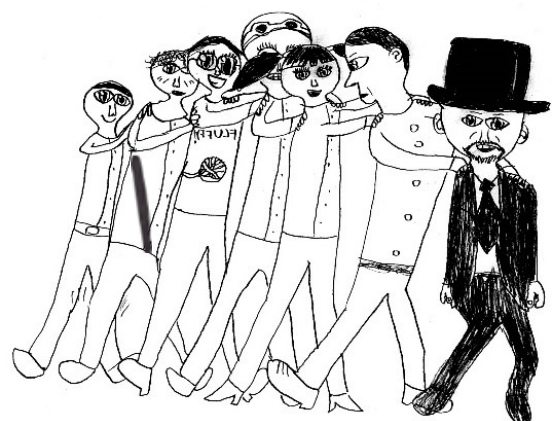
5 Tegn en strek på det treet som har plass nest lengst til venstre:

6 Tegn en strek på den som har plass nest først i rekka:

7 Tegn en strek på den som har plass nest sist i rekka:

1 Tegn en strek på det barnet som har plass forrest til venstre:

2 Tegn en strek på det barnet som har plass bakerst til høyre:

3 Tegn en strek på den hesten som har plass nest bakerst til venstre:

4 Tegn en strek på den vismannen som har plass nest lengst fra Maria:

Begrepene mine, del 2 side 18, instruksjons- og rettemal

Materiell: Hver elev trenger assorterte fargeblyanter, fargestifter eller tusj. Barna må få litt veiledning i hvilke lapper det er naturlig å farge, siden lappene er lagt slik at de ikke skal dekke over for mye av mønsteret. Der det er flere lapper til et antrekk, kan de bruke skjønn.

Instruksjoner til oppgavene:

Her ser dere tegninger av mange mennesker. Klærne har forskjellig mønster.

Dere skal få flere oppgaver. Når dere er ferdige med én oppgave, rekker dere opp hånda.

Når alle er ferdige, får dere en ny oppgave. Dere trenger blyanter eller tusjer i fargene rød, blå, grønn, brun, gul, rosa og oransje, og en gråblyant eller svart blyant eller tusj.

Oppgave 1: Se på klærne til menneskene. Farg med **gul farge** på lappene til klær med **stjernemønster**.

Oppgave 2: Se på klærne til menneskene. Farg med **rød farge** på lappene til klær med **hjertermønster**.

Oppgave 3: Se på klærne til menneskene. Farg med **grønn farge** på lappene til klær med **stripete mønster**.

Oppgave 4: Se på klærne til menneskene. Farg med **brun farge** på lappene til klær med **rutete mønster**.

Oppgave 5: Se på klærne til menneskene. Farg med **blå farge** på lappene til klær med **bølgete mønster**.

Oppgave 6: Se på klærne til menneskene. Farg med **svart** på lappene til klær med **trekantmønster**.

Oppgave 7: Se på klærne til menneskene. Farg med **oransje farge** på lappene til klær med **prikkete eller sirkelformet mønster**.

Oppgave 8: Se på klærne til menneskene. Farg med **rosa farge** på lappene til klær med **fjelltoppmønster**.

Fargene på lappene i denne fasiten er omtrentlig plassert. Der det er flere lapper per antrekk, må man sjekke om barna har fått med seg de riktige fargene, og ikke ta hensyn til hvilken lapp de har farget.

Individuell kartlegging av begrepssystemer

Etter å ha gjennomført screeningtesten i klassen kan det være fornuftig å teste elevene individuelt. På den måten får man lettere sjekket om elevene kan gjenkalle begrepene, og ikke bare gjenkjenne dem. Kanskje noen elever har gjort mange feil på prøven fordi prøven er på papir – og ikke i det virkelige livet – der de har fått sine erfaringer med begrepene. Bruk derfor ekte former, og still lignende spørsmål som på testen. Bruk flaske med farget vann og lodd, og spør hvilken stilling vannet og snora har. Bruk en linjal e.l. i skrå stilling og få barnet til å svare.

På en individuell prøve har en også mulighet til å notere seg hvilke begrepssystemer eleven kan verbalisere. Vis eleven ulike former, stillinger, størrelser, plasser for gjenstander, ev. plass på kartet, før gjenstander i ulike retninger, og be elevene sette ord på dette. Noter deg om eleven bruker over- og underbegrepene sammen, som rund form, skrå stilling, plass til venstre, retning mot sør osv. Be eleven utføre handlinger som viser at han har forstått begrepene (føre en kloss i retning mot høyre/nedover/oppover/fra seg osv.)

Man kan også sjekke om eleven mestrer å forholde seg til flere begrepssystemer i samme oppgave:

Tegn en firkant på tavla. Si til eleven at nå skal han få tre beskjeder. Gi oppgaver som: «Du skal tegne trekantformer. Antallet er tre. Plassen er til venstre for firkantformen.»

Man kan også stille en gjenstand foran eleven og be ham beskrive den ut fra begrepssystemer.

Det er enklere å sjekke barnets evne til å gjøre antallet i grupper større / mindre / likt ved hjelp av ekte gjenstander.

Måleenhetene er de begrepene som vanskeligst lar seg gjøre å kontrollere på papir. Sjekk kunnskapene på følgende måter:

Lengdemål: Finn fram en dm-stav, og spør etter navnet. Be eleven måle noen gjenstander i rommet ved hjelp av staven. Vis en meterstav, og spør hvor mange dm-staver vi må ha for å bytte dem ut med en meterstav. Dersom en har arbeidet med cm, spør en hvor mange cm-klosser på rekke som kan erstattes med en dm-stav.

Rommål (volum): Finn fram dl- og litermål. Be eleven si navnet på målene. Spør hvor mange dl det er plass til i en liter. La eleven måle opp riktig antall dl og sjekke om det stemmer.

Nedenfor følger et skjema som ble utviklet til registrering av førsteklasingers individuelle besvarelser.

Navn	+/- og utdyping av besvarelser	1
Former		
rettlinjet		
bue		
sirkelrund		
ovalrund		
vinkel		
spiss vinkel		
stump vinkel		
rettvinklet		
trekant		
firkant		
kvadrat		
rektangel		
femkant		
sekskant		
terning		
kule		
pyramide		
kjegle		
sylinder		
Stilling		
vannrett (penn)		
loddrett (penn)		
skrå (penn)		

Navn	+/- og utdyping av besvarelser	2
Plass		
foran		
bak		
ved siden av		
mellom		
i midten		
over		
under		
oppå/på		
inni		
oppi/i		
til venstre/høyre for		
på venstre/høyre side av		
øst		
vest		
nord		
sør		
Retning		
nedover		
oppover		
loddrett opp		
loddrett ned		
på skrå		

Navn	+/- og utdyping av besvarelser	3
Retning fortsetter		
skrått oppover		
skrått nedover		
Mot høyre		
Mot venstre		
skrått mot høyre		
skrått mot venstre		
fra		
mot		
rett fram		
mot nord		
mot sør		
mot øst		
mot vest		
Størrelse		
stor/liten størrelse		
størst		
minst		
høyest		
lavest		
tjukkest		
tynnest		
bredest		
smalest		

Navn	+/- og utdyping av besvarelser	4
Størrelse		
videst		
trangest		
lengst		
kortest		
dypest		
grunnest		
Antall		
telle antall		
si antall		
gjøre antall x større		
gjøre antall x mindre		
Mål		
navn dm-stav		
navn m-stav		
meter		
antall dm i m		
lage gitt lengde dm		
dl-navn		
l-navn		
antall dl i l		
måle gitt antall dl		